

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.09.2005, sp. zn. 3 Tdo 1160/2005, ECLI:CZ:NS:2005:3.TDO.1160.2005.1

Číslo: 20/2006

Právní věta: Pod pojmem „týrání“ osob uvedených v ustanovení § 215a odst. 1 tr. zák. je třeba rozumět takové jednání pachatele, které se vyznačuje zlým nakládáním buď s blízkou osobou (§ 89 odst. 8 tr. zák.), nebo i jinou osobou, s níž pachatel žije ve společném bytě či domě, a současně se vyznačuje i určitou mírou trvalosti a dosahuje takové intenzity, aby bylo způsobilé vyvolat stav, který pociťuje postižená osoba jako těžké příkoří, resp. psychické nebo i fyzické útrapy. Zákon přitom nevyžaduje, aby týrání mělo povahu fyzického násilí, popřípadě též spojeného s následky na zdraví týrané osoby. Použití fyzického násilí může mít v takovém případě vliv na stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.), popřípadě /dojde-li k zákonem předpokládanému následku (účinku)/ i na právní závěr o souběhu trestného činu podle § 215a tr. zák. s některým dalším trestným činem.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.09.2005

Spisová značka: 3 Tdo 1160/2005

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Souběh trestných činů, Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, Týrání osoby ve společném obydlí

Předpisy: § 215a odst. 1 tr. zák.

§ 3 odst. 1 tr. zák.

§ 3 odst. 4 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného F. S. proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 5. 2005, sp. zn. 3 To 171/2005, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jindřichově Hradci pod sp. zn. 3 T 430/2004.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. 3 T 430/2004, byl obviněný F. S. uznán vinným trestným činem týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil skutkem spočívajícím v tom, že „v období od 1. 6. 2004 do svého zadržení dne 14. 10. 2004 zejména v místě svého bydliště v J. H. v bytě na sídlišti

V. č. 669/III i jinde ze žárlivosti soustavně urážel, zastrašoval, ponižoval i fyzicky napadal svoji manželku M. S. zejména tím, že ji ostříhal dohola, zbil ji páskem či berlí, vyhrožoval jí fyzickým napadením a napadal i slovně, udeřil ji pěstí do obličeje a vylil jí do obličeje kávu, v důsledku čehož jí postupně přivodil řadu zranění a zejména pak delší dobu trvající psychický stres“. Podle § 215a odst. 1 tr. zák. byl obviněný odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 1 rok. Podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roky. V rámci téhož rozsudku byl obviněný podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro další část žalovaného jednání, kterého se měl dopustit od prosince 2003 do 1. 6. 2004.

O odvolání obviněného proti tomuto rozsudku rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 12. 5. 2005, sp. zn. 3 To 171/2005, jímž toto odvolání podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti citovanému rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný dovolání, jímž v odsuzující části napadl současně i rozsudek soudu prvního stupně a uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolatel vytkl soudu prvního stupně časové nesrovnalosti ve vymezení skutku, zrekapituloval průběh opakovaných incidentů s poškozenou a vyslovil přesvědčení, že některá z těchto jednání, k nimž došlo v době od 1. 8. 2004 do 21. 9. 2004, nevykazují znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 215a tr. zák., a to jak po stránce objektivní, tak po stránce subjektivní. Dovolatel zdůraznil, že motivem jeho jednání byla nevěra poškozené téměř po dvacetiletém manželství a že se v důsledku počínání poškozené nacházel v dlouhotrvajícím stresu, když se navíc musel starat o obživu rodiny a pečovat o děti, neboť poškozená nikde nepracovala, opouštěla společnou domácnost a žila se svým milencem. Pod pojmem „týrání“ ve smyslu § 215a tr. zák. je třeba podle dovolatele rozumět takové jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pocítuje jako těžké příkoří. V posuzovaném případě se však poškozená ve své procesně relevantní výpovědi přiklonila spíše k tomu, že inkriminované fyzické ataky subjektivně pokládala za přiměřený trest za své chování. K tomu, aby se jednalo o výše uvedený trestný čin, by podle názoru dovolatele bylo navíc třeba, aby týraná osoba byla v jistém stupni závislosti na pachateli, např. i omezena v možnosti zajistit si pomoc jiných lidí apod. O nic takového se v posuzovaném případě podle dovolatele nejednalo, neboť se poškozená bez jakéhokoliv omezení stýkala se svými příbuznými, jednotlivé incidenty podle okolností oznamovala policejním orgánům, podle svého uvážení opouštěla společnou domácnost, a to i za účelem návštěv milence. Dovolatel připustil, že svým jednáním vůči poškozené, pokud fyzickým násilím intenzivněji zasáhl do její osobní integrity, se dostal do kolize s trestním právem. Ve skutečnosti však naplnil nejvýše znaky skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., resp. jeho pokusu. Takové právní posouzení skutku však soudy obou stupňů neakceptovaly podle dovolatele zřejmě proto, že by to znamenalo povinnost zastavit jeho trestní stíhání pro nepřipustnost vzhledem k důvodu uvedenému v ustanovení § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. Svoji argumentaci dovolatel shrnul tak, že pokud jej soud prvního stupně uznal vinným trestným činem podle § 215a tr. zák., porušil hmotné právo v citovaném ustanovení trestního zákona. Pochybení odvolacího soudu pak podle něj záleží v tom, že vady vytýkané rozhodnutí soudu prvního stupně neodstranil a nenapravil. V závěru dovolání proto navrhl, aby dovolací soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích a rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř.

K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, podle něhož podstatu shora rekapitulovaných výhrad dovolatele obsahovalo již jeho odvolání, kterým se náležitě zabýval soud druhého stupně. Na jeho závěry, jak jsou vyjádřeny v napadeném usnesení, pak státní zástupce bez výhrad odkazuje. Podle státního zástupce dovolatel svoje jednání bagatelizuje a pokouší se prosadit takový náhled na své chování, jako by se jednalo o zcela oprávněnou a v zásadě přiměřenou reakci na zjištěnou nevěru manželky. S takovým názorem dovolatele na vzájemné chování a poměr práv a povinností však nelze souhlasit. Podle názoru státního zástupce netrpí

napadené rozhodnutí žádnou vadou, kterou by bylo nutno napravit cestou dovolání. Z těchto důvodů státní zástupce navrhl, aby dovolací soud odmítl podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

Obviněný F. S. uplatnil dovolací důvod právně relevantně v té části, v níž namítl, že zjištěnému skutkovému stavu věci neodpovídá následné hmotně právní posouzení skutku v odsuzující části rozsudku, byl-li skutek po právní stránce kvalifikován jako trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1 tr. zák.

K tomu Nejvyšší soud především v obecné rovině uvádí, že trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1 tr. zák. se dopustí pachatel, který týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě. Pod pojmem „týrání“ ve smyslu citovaného ustanovení zákona je přitom třeba rozumět takové jednání pachatele, které se vyznačuje zlým nakládáním buď s blízkou osobou (srov. § 89 odst. 8 tr. zák.), nebo i jinou osobou, s níž pachatel žije ve společném domě či bytě, a současně se vyznačuje i určitou mírou trvalosti a dosahuje takové intenzity, aby bylo způsobilé vyvolat stav, který pociťuje postižená osoba jako těžké příkoří, resp. psychické nebo i fyzické útrapy. Zákon přitom nevyžaduje, aby týrání mělo povahu fyzického násilí, popřípadě též spojeného s následky na zdraví týrané osoby. Použití fyzického násilí může mít v takovém případě vliv na stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.), popřípadě [dojde-li k zákonem předpokládanému následku (účinku)] i na právní závěr o souběhu trestného činu podle § 215a tr. zák. s některým dalším trestným činem. Trestný čin podle § 215a tr. zák. je trestným činem úmyslným (srov. § 3 odst. 3 tr. zák.). Úmysl pachatele (§ 4 tr. zák.) musí přitom zahrnovat všechny znaky objektivní stránky trestného činu, tzn. zákonem předpokládané jednání, následek a příčinný vztah mezi takovým jednáním a následkem.

Ze skutkových zjištění soudů obou stupňů, jakož i z popisu skutku ve výroku rozsudku soudu prvního stupně je zřejmé, že obviněný F. S. po dobu několika měsíců ve společně obývaném bytě na sídlišti V. v J. H. ze žárlivosti týral svoji manželku M. S. nadávkami, výhrůžkami násilím a konečně i užitím přímého násilí (zejména ostríháním dohola, bitím řemenem či údery holí), čímž jí přivodil jednak různá zranění a jednak vyvolal delší dobu trvající psychický stres poškozené. Zjištěný skutkový stav věci upřesnil soud prvního stupně nad rámec popisu skutku ve výrokové části rozsudku tak, že v důsledku dlouhodobého stresu se poškozená zhroutila a byla dne 3. 10. 2004 převezena službou rychlé záchranné pomoci na interní oddělení nemocnice v J. H., kde ošetřující lékařka na základě provedeného vyšetření doporučila převoz poškozené do Psychiatrické léčebny v J.

S ohledem na skutečnosti rozvedené v předcházejících odstavcích nelze oběma soudům vytknout, že posoudily inkriminovaný skutek po právní stránce jako trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1 tr. zák., neboť obviněný F. S. svým jednáním naplnil znaky příslušné skutkové podstaty jak po stránce objektivní, tak po stránce subjektivní. Jeho úmysl (§ 4 tr. zák.) lze pak dovodit z konkrétních skutkových okolností (způsobu vykonaného jednání) i z pohnutky činu (tj. žárlivosti a snahy dosáhnout ukončení vztahu své manželky k jinému muži).

Dovolateli tudíž nelze přisvědčit, že by skutková zjištění soudů či popis skutku ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně neodpovídaly použité právní kvalifikaci, nýbrž pouze znakům trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. (popřípadě jeho pokusu), pro který by pak nebylo jeho trestní stíhání přípustné z důvodů uvedených v ustanovení § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. (§ 163 odst. 1 tr. ř.).

Za konstatovaného stavu věci Nejvyšší soud neshledal podané dovolání ani v části, v níž bylo jinak dovolatelem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatněno formálně relevantně, jakkoliv opodstatněným. Proto ho Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně

neopodstatněné.